

Własność intelektualna w projektach 7PR w pigułce

Krajowy Punkt Kontaktowy
PROGRAMÓW BADAWCZYCH UI

Niniejsze opracowanie ma charakter wyłącznie informacyjny i nie stanowi oficjalnego stanowiska ani Komisji Europejskiej ani Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych UE.

Publikacja sfinansowana ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Ramy prawne, czyli umowy w projektach Programów Ramowych

Uczestnicy projektów współfinansowanych z 7. Programu Ramowego podpisują najczęściej dwie umowy: Umowę grantową (Grant Agreement) i Umowę konsorcjum (Consortium Agreement).

Umowa grantowa zawierana jest w każdym projekcie według ściśle określonego wzoru. Jej stronami są Komisja Europejska i wszyscy beneficjenci danego projektu. Określa ona wzajemne prawa i obowiązki między KE i beneficjentami, a także podstawowe prawa i obowiązki istniejące między samymi partnerami. Dotyczą one między innymi właśnie własności intelektualnej.

Wzór Umowy grantowej znajduje się pod adresem:

http://cordis.europa.eu/fp7/calls-grant-agreement_en.html

Wersja językowa

Dostępne są wzory Umowy grantowej we wszystkich językach urzędowych UE, także w języku polskim. Jednak konkretne umowy do projektów sporządzane i podpisywane są jedynie w języku angielskim i dlatego to właśnie ta wersja jest wiążąca. Korzystanie z innych wersji językowych może mieć jedynie charakter pomocniczy.

Umowa konsorcjum jest umową zawieraną pomiędzy członkami konsorcjum projektowego, czyli wszystkimi beneficjentami danego projektu. Komisja Europejska nie jest jej stroną. Jej zawarcie jest obowiązkowe, chyba że co innego wynika z ogłoszenia konkursowego (call for proposal). Partnerzy projektowi powinni zawrzeć ją jeszcze przed podpisaniem Umowy grantowej.

Beneficjenci mają znaczną dowolność w kształtowaniu treści Umowy konsorcjum, KE nie narzuca im żadnego wzoru, którym musieliby się posłużyć przy sporządzaniu umowy. Jedynym ograniczeniem jest fakt, że postanowienia Umowy konsorcjum nie mogą być sprzeczne z postanowieniami Umowy grantowej.

W celu ułatwienia beneficjentom pracy nad Umową konsorcjum Komisja opublikowała dość dokładny opis zagadnień, które powinny być uregulowane w tej umowie, czyli tzw. **Checklist for the Consortium Agreement** (dostępny pod adresem ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/checklist_en.pdf).

Istnieje kilka wzorów Umów konsorcjum stworzonych przez podmioty promujące udział w 7PR. Najpopularniejsze z dostępnych powszechnie modeli są:

■ **DESCA**

<http://www.desca-fp7.eu/>

■ **IPCA**

http://www.eicta.org/index.php?id=32&id_article=93

Zasady opisane w niniejszej broszurze wynikają z zapisów Umowy grantowej. Istnieje jednak możliwość, by Partnerzy w konkretnym projekcie zdecydowali się na inne warunki dotyczące własności intelektualnej i określili je w swojej Umowie konsorcjum. Nowe zasady nie powinny być jednak mniej korzystne dla beneficjentów niż te określone w Umowie grantowej.

Własność intelektualna czyli co?

Umowa grantowa definiuje dwa rodzaje własności intelektualnej występujące w projektach. Do obu tych rodzajów stosują się nieco inne zasady, dlatego warto wiedzieć, jak dokładnie zdefiniowany jest każdy z nich.

Nowa Wiedza (Foreground) – oznacza wyniki, w tym informacje, uzyskane w wyniku realizacji danego projektu, niezależnie od tego, czy mogą one zostać objęte ochroną. Wyniki te obejmują prawa autorskie i pokrewne, prawa do wzorów przemysłowych, prawa patentowe, prawa do odmian roślin i podobne formy ochrony prawnej.

Wiedza Istniejąca (Background) – oznacza informacje, które są w posiadaniu beneficjentów przed ich przystąpieniem do Umowy grantowej, jak również dotyczące tych informacji prawa autorskie i pozostałe prawa własności intelektualnej, o których ochronę beneficjenci wystąpili przed przystąpieniem do Umowy grantowej, i które są potrzebne do realizacji projektu lub wykorzystania Nowej Wiedzy.

Jak wynika z powyższych definicji **Nowa Wiedza** obejmuje zarówno materialne, jak i niematerialne rezultaty projektu, niezależnie od tego, czy możliwa jest ich ochrona, np. poprzez zgłoszenie patentowe, czy też nie spełniają one wymogów takiej ochrony i mogłyby być chronione wyłącznie na zasadzie tajemnicy przedsiębiorstwa.

Nowa Wiedza to:

Dobra materialne:

- ✓ Prototypy
- ✓ Mikroorganizmy
- ✓ Kody źródłowe itp.

Dobra niematerialne:

- ✓ Wynalazki i Patenty
- ✓ Wzory użytkowe
- ✓ Utwory (np. publikacje, rysunki, programy komputerowe)
- ✓ Bazy danych
- ✓ Know-how itp.

Przy ustalaniu tego, jakie informacje i prawa wchodzą w skład **Wiedzy Istniejącej** w danym projekcie, trzeba pamiętać o dwóch istotnych kwestiach.

Po pierwsze Wiedzą Istniejącą jest wyłącznie wiedza potrzebna do realizacji projektu lub wykorzystania jego rezultatów. Zarówno, jeśli chodzi o realizację własnych zadań, jak i realizację zadań projektowych przez innych partnerów, a także o wykorzystanie własnych wyników projektu, jak i wykorzystanie własnych wyników projektu przez innych partnerów.

Po drugie pojęciem tym objęta jest wiedza będąca przed podpisaniem Umowy grantowej w posiadaniu beneficjenta, a zatem osoby prawnej odpowiadającej za realizację projektu. Jeśli więc w projekcie bierze udział np. tylko jeden wydział uczelni, ale inny wydział tej uczelni opracował pewną metodę, która byłaby przydatna w realizacji tego projektu, wówczas możliwe jest, by któryś z partnerów zażądał dostępu do tej metody.

Udział w projekcie i udostępnianie w nim Wiedzy Istniejącej nie wpływa na to, kto jest właścicielem tej Wiedzy.

Wyniki wygenerowane równoległe z projektem, czyli w czasie jego trwania, ale nie w ramach jego realizacji nie są objęte żadną z powyższych definicji.

Kto jest właścicielem rezultatów projektu?

Nowa wiedza jest własnością beneficjenta wykonującego prace prowadzące do jej powstania.

Oznacza to, że właścicielem rezultatów zostaje tylko podmiot bezpośrednio zaangażowany w ich powstanie, nie zaś np. całe konsorcjum. Oczywiście, pod pojęciem beneficjenta kryje się instytucja zaangażowana w realizację projektu na podstawie Umowy grantowej, a nie osoba fizyczna faktycznie wykonująca prace.

Wyjątek od opisanej wyżej zasady stanowią zazwyczaj projekty prowadzone na rzecz określonych grup, np. Badania na rzecz MŚP i stowarzyszeń MŚP. Obszerniejsze informacje o tych projektach znajdują się w broszurze dostępnej pod adresem:

http://ec.europa.eu/research/sme-techweb/pdf/sme_funding_en.pdf#view=fit&pagemode=none

W przypadku, gdy prace badawcze prowadziło kilka podmiotów tak, że nie da się oddzielić ich wkładu, wówczas mamy do czynienia ze **współwłasnością rezultatów** tych badań.

W takim przypadku beneficjenci, zgodnie z Umową grantową zobowiązani są zawrzeć umowę dotyczącą podziału i zasad korzystania ze wspólnej Nowej Wiedzy. Do czasu jej zawarcia każdy współwłaściciel może udzielać podmiotom trzecim niewyłącznych licencji pod warunkiem, że:

- powiadomi o tym, przynajmniej 45 dni wcześniej, pozostałych współwłaścicieli,
- zapewni im sprawiedliwe i godziwe wynagrodzenie.

Transfer rezultatów projektu

Beneficjent będący właścicielem Nowej Wiedzy może ją przenieść (np. w drodze sprzedaży lub darowizny) na podmiot trzeci. Robiąc to musi wraz z własnością Nowej Wiedzy przekazać nabywcy obowiązki związane z tą własnością wynikające z Umowy grantowej (udzielanie praw dostępu, ochrona, upowszechnianie).

W przypadku przeniesienia własności Nowej Wiedzy, pozostali beneficjenci danego projektu muszą być o tym poinformowani co najmniej 45 dni przed dokonaniem przeniesienia, chyba że

- zgodzili się wcześniej na inny termin,
- zgodzili się wcześniej na przeniesienie tej własności na rzecz określonego podmiotu.

Pozostali beneficjenci mają prawo sprzeciwić się transferowi, jeśli takie przeniesienie utrudni im uzyskanie praw dostępu.

Sprzeciw może zgłosić także KE, jeśli przeniesienie ma nastąpić na rzecz podmiotu z siedzibą poza państwem członkowskim lub stowarzyszonym i jest sprzeczne z rozwojem konkurencyjności gospodarki UE.

Czy można korzystać z Wiedzy pozostałych Partnerów?

Praca nad projektem wiąże się najczęściej z wymianą wiedzy, zarówno tej posiadanej przez uczestników przed rozpoczęciem projektu, jak i tej wypracowanej w jego trakcie.

Uczestnicy mają obowiązek udostępnienia sobie posiadanej wiedzy tylko, jeśli jest to konieczne:

- **w związku z realizacją projektu lub**
- **do wykorzystania własnej Nowej Wiedzy.**

Wykorzystanie Nowej Wiedzy obejmuje prowadzenie zarówno dalszej działalności badawczej nieobjętej projektem, jak i prace mające na celu opracowanie i wprowadzenie do obrotu nowego produktu, procesu lub usługi.

Udzielenie praw dostępu może być uzależnione od spełnienia pewnych warunków mających na celu zapewnienie poufności oraz użycie Wiedzy tylko w określonym celu.

Uczestnicy mogą w pisemnej umowie określić Wiedzę, jaką będą sobie udostępniali w ramach projektu na dwa sposoby, tzn. poprzez stworzenie „pozytywnej listy” wiedzy, którą będą sobie udostępniać lub stworzenie „negatywnej listy” określającej jedynie wiedzę, której nie będą udostępniać. Przy czym możliwa jest sytuacja, gdy wykluczenie będzie dotyczyć tylko części Istniejącej Wiedzy, tylko dostępu dla wybranych uczestników lub będzie tylko czasowe.

Najlepiej, by uczestnicy uzgodnili to przed podpisaniem umowy z Komisją, ale nie ma takiego wymogu prawnego.

Zasady udzielania praw dostępu:

	Do Istniejącej Wiedzy	Do Nowej Wiedzy
W celu realizacji własnych zadań w projekcie	Bezpłatnie, jeżeli nie uzgodniono inaczej przed podpisaniem Grant Agreement	Bezpłatnie
W celu wykorzystania własnej Nowej Wiedzy	W zależności od zawartych porozumień: bezpłatnie lub na uczciwych i stosownych warunkach	

Chronic czy publikować?

Ujmując to najkrócej: najpierw jedno, potem drugie.

Jeżeli Nowa Wiedza może mieć zastosowanie przemysłowe lub handlowe, jej właściciel zobowiązany jest zapewnić jej odpowiednią i skuteczną **ochronę**.

Gdy Nowa Wiedza może mieć zastosowanie przemysłowe lub handlowe, ale właściciel nie zamierza jej chronić, może zaproponować przekazanie tej wiedzy któremuś z partnerów lub nawet stronie trzeciej. Jeśli jednak nikt nie podejmuje działań mających na celu ochronę takich rezultatów projektu, Komisja musi być o tym poinformowana najpóźniej 45 dni przed jakąkolwiek dotyczącą ich publikacją. W takich przypadkach Komisja ma prawo, w imieniu Unii Europejskiej, za zgodą właściciela przejąć własność Nowej Wiedzy i związane z nią obowiązki.

Beneficjenci mają też obowiązek **upowszechniania** Nowej Wiedzy. Obowiązek ten jest jednak podporządkowany obowiązkowi ochrony, innym zobowiązaniom beneficjenta np. dotyczącym poufności, a także po prostu jego interesom. Tak więc żadne publikacje nie powinny mieć miejsca dopóki nie zostanie określona strategia dotycząca ochrony Nowej Wiedzy.

Jeśli uczestnik nie dopełnia obowiązku upowszechniania, Komisja może zrobić to sama. Jeżeli jednak publikacja wyników nie leży w interesie beneficjenta, może on zastrzec sobie poufność uzyskanych wyników.

Aby uniknąć sytuacji, gdy jeden partner opublikuje informacje, za właściciela których uważa się inny partner i które zamierza chronić, wprowadzony został obowiązek wzajemnego informowania się o planowanych publikacjach. I tak, każdy beneficjent ma obowiązek najpóźniej 45 przed planowaną publikacją powiadomić o niej pozostałych członków konsorcjum. Możliwe jest ustalenie innych terminów w tym zakresie.

Najlepiej jednak, by beneficjenci prowadzili po prostu wspólną i jednolitą politykę dotyczącą publikowania informacji o rezultatach projektu.

Wszelkie formy upowszechnienia muszą zawierać informację o wsparciu finansowym Wspólnoty (art. II.30.4 Umowy grantowej).

Własność intelektualna a przygotowanie i realizacja projektu

Zagadnienia dotyczące własności intelektualnej mają znaczenie na wszystkich etapach realizacji projektu, począwszy od przygotowania wniosku projektowego po wdrożenie wyników badań.

Przystępując do realizacji zadań projektowych partnerzy powinni mieć już opracowaną i uzgodnioną strategię dotyczącą identyfikacji własności intelektualnej będącej rezultatem projektu, jej ochrony oraz ewentualnej komercjalizacji.

Partnerzy ustalając między sobą te kwestie muszą pamiętać o różnych, czasem przeciwstawnych, celach i interesach, jakie mogą mieć poszczególni uczestnicy projektu. Dodatkowo, jak pokazuje praktyka, nie zawsze proste jest choćby ustalenie, kto tak naprawdę miał twórczy wkład w powstanie pewnych rezultatów, a co za tym idzie, która instytucja jest ich właścicielem lub współwłaścicielem. Możliwie wczesne ustalenie w konsorcjum zasad odnoszących się do własności rezultatów oraz dostępu do nich pozwala na uniknięcie niepotrzebnych konfliktów.

Dodatkowe źródła informacji

Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych UE

www.kpk.gov.pl

IPR-Helpdesk

www.ipr-helpdesk.org

dotyczące Programu Ramowego

Dokumenty i przewodniki
dotyczące 7. Programu Ramowego

http://cordis.europa.eu/fp7/find-doc_en.html

w tym:

Guide to IPR

ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/ipr_en.pdf

Checklist for the Consortium Agreement

[ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/
fp7-consortium-agreement-checklist-2011v2_en.pdf](ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/fp7-consortium-agreement-checklist-2011v2_en.pdf)